

Опроштајна посета мађарског амбасадора

2.
СТРАНА

4.
СТРАНА

Летње храмовне славе

10.
СТРАНА

Интервју: Фрањо Колар

12.
СТРАНА

Велики јубилеј Веронаучног кампа

ПОЛИТИКА

Ойрошїајна йосетїа амбасадора Аїиле Пинтєра

Мађарска види Србију као значајног економског партнера

Поводом завршетка свог мандата у Србији, амбасадор Мађарске Атила Пинтер је посетио премијерку Ану Брнабић и том приликом указао да Мађарска види Србију као најзначајнијег економског партнера на Западном Балкану, а да влада у Будимпешти настоји да подржи улагања инвеститора на српско тржиште.

Премијерка Србије Ана Брнабић истакла је, у разговору са амбасадором Мађарске у Србији Атилом Пинтером, који завршава свој мандат у Београду, да су односи две земље достигли највишу тачку развоја у новијој историји захваљујући, пре свега, међусобном разумевању, поверењу и посвећености у јачању партнерства.

Брнабићева је захвалила амбасадору Пинтеру на личном залагању у развоју билатералних односа, подсетивши да су две државе прошле године успоставиле стратешко партнерство, као и да су 2021. године забележене рекордне вредности билатералне трговинске сарадње, саопштено је из Владе Србије. Премијерка је захвалила на снажној и континуираној подршци коју Мађарска

свакодневно пружа Србији у процесу европских интеграција на највишем политичком нивоу и на истрајавању у ставу о неопходности проширења Европске уније. Она је, такође, истакла да Србија изузетно цени залагање и подршку Мађарске за очување мира и стабилности на простору Косова и Метохије, а, пре свега, у светлу актуелних догађаја од 31. јула и претходних дана.

Амбасадор Пинтер је указао да Мађарска види Србију као најзначајнијег економског партнера на Западном Балкану, а мађарска влада настоји да подржи улагања инвеститора на српско тржиште.

Премијерка је захвалила и на подршци Мађарске и премијера Виктора Орбана када је у питању складиштење гаса за потребе Србије, што је

од великог значаја у тренуцима када се сви суочавају са озбиљним глобалним изазовима и труде се да грађани то осете у најмањој могућој мери.

На састанку је било речи и о заједничким пројектима, као што је сарадња са Владом Мађарске у чишћењу

језера Међувршје, и истакнут је значај континуираног одржавања заједничких седница двеју влада, које су резултирале значајним унапређењем економске сарадње, потписивањем споразума и меморандума, као и реализацијом заједничких пројекта. ■

Одговор на илегалну миграцију

Чувари јужне мађарске границе на дужности од септембра

Мађарска успоставља нове јединице за чување граница, јер је на њима све више кријумчара људи који постају све агресивнији, изјавио је државни секретар Министарства унутрашњих послова Бенце Ретвари. Истовремено, прва од 24 наручене самоходне хаубице немачке компаније КМВ стигла је у Мађарску, чиме се наставља модернизација војске.

Укупно 10 одсто од 19.000 затвореника у Мађарској, односно око 2000 људи, јесу шверцери странаца, рекао је Ретвари за канал М1, додајући да је њихов удео преко 20 одсто у затвору у Сегедину, на југу Мађарске.

Пошто поступање са кријумчарима људи – од којих су већина Бугари, Срби, Македонци и они са Блиског истока – захтева од власти да обаве низ додатних административних задатака, они коштају буџет додатне 4 милијарде форинти (101 милиона евра) месечно, истакла је Ретвари.

Илегална миграција према Мађарској није успорена упркос рату у Украјини, рекао је државни секретар и додао да све више кријумчара људи стиже у земљу и да постају све агресивнији. Ове године је укупно 133.000 илегалних миграната покушало да уђе у Мађарску, у поређењу са 122.000 целе прошле године. Власти су до са-

да, ове године, ухапсиле 999 кријумчара људи, у односу на 600 до средине лета 2015, истакла је он.

Ретвари је рекао да је пуцњава између група миграната у Суботици прошлог месеца указала на то да се ланци кријумчара људи међусобно боре за контролу над миграционим рутама. Ако границе Мађарске не буду правилно заштићене, то би се могло догодити и у Мађарској, додао је.

„У међувремену, Брисел је заузет убрзавањем својих поступака против Мађарске. Они позивају мигранте у Европу, док се земље које шаљу мигранте не стабилизују. Због тога су потребни гранични чувари, који би могли да почну да служе на јужној граници у септембру заједно са полицијцима који су тамо тренутно постављени, пре него што постепено од њих преузму дужности заштите границе. До сада је више од 7700 људи изразило интересовање да постану

гранични чувари”, рекао је државни секретар.

Прва од 24 наручене самоходне хаубице (ПзХ 2000) немачке компаније КМВ стигла је у Мађарску, чиме се наставља свеобухватна модернизација мађарске војске, наводи данас портал Балканска безбедносна мрежа. Панцер хаубице ће користити 101. артиљеријски дивизион 25. пешадијске бригаде „Берђ Клапка” из Тате. Набавка је део пакета вредног пола милијарде евра која укључује и куповину 44 тенка Леопард 2А7 и 12 половних Леопарда 2А4.

Самоходне хаубице (ПзХ 2000) немачке компаније КМВ (ЕРА-ЕФЕ / FOCKE STRANGMANN) ПзХ 2000 су калибра 155 милиметара, имају петочлану посаду и могу да испуљују до 10 пројектила у минути. Максимални домет је између 30 и 67 километара, у зависности од врсте муниције.

„Куповина Панцер хаубица и Леопарда од Немачке, део је програма

свеобухватне модернизације оружаних снага Мађарске 'Зрински 2026'. Стратешко опредељење је да се оружје и опрема купују или лицензно производе од престижних произвођача у ЕУ”, наводи тај портал. Мађарска је већ добила дванаест половних Леопарда 2А4ХУ за обуку (ЕРА-ЕФЕ / FOCKE STRANGMANN).

У тексту се подсећа да су главни партнери компанија Ербас за хеликоптере Х-145М (какве користи и Србија), а за тенкове Леопард 2А7 и хаубице ПзХ 2000 немачки КМВ и Рајнметал. Ново стрељачко оружје Мађарска производи по лиценци Чешке Збројовке (ЦЗ). Будимпешта је већ добила дванаест половних Леопарда 2А4ХУ за обуку и логистичка возила.

Самоходне хаубице ПзХ 2000 у региону већ користе Грчка и Хрватска, а Мађарска је ове године започела преговоре о набавци још новијих самоходних хаубица од Немачке. ■

Обнова железнице

САРАДЊА

Покренут теретни саобраћај на прузи Суботица-Сегедин

Почетком августа покренут је теретни саобраћај обновљеном пругом између Сегедина и Суботице, који се одвија од 18.00 часова до 8.00 изјутра, навела је Мађарска државна железница (МДВ). Због тога се учесници у друмском саобраћају позивају на додатни опрез на свим пружним прелазима. Осим модернизације пруге, њена обнова подразумевала је и доградњу и уређење више железничких станица.

Предузеће „Инфраструктура железнице Србије“ објавило је упозорење да је контактна електрична мрежа на прузи од Суботице ка Хоргошу стављена под високи напон од 25 хиљада волти. Обнова пруга подразумевала је уклањање првог пружног правца који је стигао у Суботицу, пруге према Сегедину из 1869. године. Након век и по, ова пруга замењена је новом, на којој су пројектоване брзине од 160 километара на час, али за теретни саобраћај та брзина ће бити 80 километара.

Реч је о једноколосечној, електрификарној прузи. Очекује се да би фебруара наредне године овом трасом требао да крене и путнички саобра-

ћај брзинама од 120 километара, што би значило да би се од Суботице до Сегедина путовало 40 минута. Према незваничним информацијама, теку још последњи договори око решавања царинске и полицијске процедуре на прелазу, односно о томе како ће бити решено питање граничне контроле.

Уговор за реконструкцију и модернизацију пруге од Суботице до државне границе са Мађарском склопљен је јуна прошле године са конзорцијумом „Карин комерц МД“ из Ветерника и руском компанијом „РЖД интернешенел“, који су били ангажовани на извођењу радова вредних 86,7 милиона евра.

Према најјавама, завршетак радова је био предвиђен за новембар ове године, међутим од како су 18. октобра 2021. године председник Србије Александар Вучић и премијер Мађарске Виктор Орбан означили почетак радова, пруга је са српске стране завршена у року од шест месеци. Осим модернизације пруге, њена обнова подразумевала је и доградњу и уређење више железничких станица. Тако је надстрешницу за путнике и подходник добила обновљена станица на Палићу, обновљене су станице код Јавних складишта у Суботици, насељима Бачки Виногради, Хајдуково и

Хоргош, а реконструисано је и 13 путних прелаза.

Раније је истакнуто да значај ове пруге није само у обављању теретног саобраћаја између најсевернијег српског и најјужнијег мађарског града, већ да ова траса послужи за превоз терета док трају радови на брзој прузи Београд-Будимпешта.

У међувремену, железница је смањила број путничких возова између Суботице и Сомбора, оставивши само два пара полазака. Према информацијама до којих је дошао један сомборски портал, разлог томе је управо повећани теретни саобраћај. ■

Још један мађарско-српски пројекат

ЕУ финансира развој једриличарског спорта у региону

Једриличарски клуб Палић у сарадњи са Срењоисточним европским рекреативним удружењем (КЕРТ) из Сегедина, уз финансијску подршку Интеррег ИПА Програма Србија-Мађарска, реализује пројекат под називом „Јачање сарадње у једрењу на води у прекограничном региону“. Учесници кампова су били млади такмичари из Суботице, Новог Сада, Београда, Будимпеште, Агарда, Гардоња, Сентендреје и Веленцеа.

Циљ пројекта је јачање сарадње у једрењу на води у прекограничној регији, и то пре свега сарадњом Палића и Сегедина, користећи предности њихове близине у просторном погледу, као и вишегодишње искуство у заједничким пројектима.

У склопу пројекта, на Палићу се одржавају три школице једрења за почетнике, два једриличарска кампа за напредне једриличаре и једна једриличарска регата, и набавља се један спасилачки моторни чамац и једна једрилица.

Због великог интересовања, Једриличарски клуб Палић је за сваку школу обезбедио два тренера и на тај начин омогућио да се повећа број полазника школица.

Поред повећаног броја полазника

по школи, због великог интересовања, Клуб из својих средстава организује два додатна термина, како би сви заинтересовани млади имали могућност да се упознају са овим прелепим спортом и да савладају основе једрења. Учесници школа су из Суботице и околних општина, као и из Мађарске.

На овај начин у јулу месецу је око 40 младих из Србије и Мађарске савладао основе једрења, док ће се у августу одржати још две школице са око 25 полазника, што сматрамо да је јако велики успех за напредак једрења на Палићу и у Србији, као и генерално за развој и унапређење спорта и прекограничне сарадње.

Неколико полазника школица су већ постали активни чланови клуба,

и са осталим такмичарима тренирају и припремају се за предстојеће регате. Истовремено успешно су одржани и кампови, и то камп за такмичаре класе ОПТИМИСТ и камп за такмичаре класе ИЛЦА. Учесници кампова су били млади такмичари из Суботице, Новог Сада, Београда, Будимпеште, Агарда, Гардоња, Сентендреје и Веленцеа. Оба кампа су успешно реализована и у значајној мери допринела су унапређењу знања и вештина

младих такмичара са обе стране границе.

Након завршетка свих најављених школица једрења, 10 и 11. септембра, у склопу пројекта, на Палићу ће се одржати једриличарска регата, на којој ће почетници имати прилику да се испробају на регати за почетника, као и напредни једриличари да покажу своје вештине савладане у склопу кампова, организованих током пројекта. ■

ИНТЕРВЈУ

Фрањо Колар, дугогодишњи наставник у Чанаду

У пензију одлазим са лепим, али и тужним искуствима

За Фрању Колара, наставника српског језика у месној Основној школи у Чанаду, протекла школска година била је последња у његовом педагошком радном веку, дугом 38 година. У тренутку када смо са њим водили овај разговор, било је неизвесно хоће ли надлежни успети да пронађу његовог наследника на овом послу, али господин Колар верује да настава нашег језика у Чанаду неће бити доведена у питање.

Током готово четири деценије проведене у школству, наставник Фрањо Колар се недавно опростио од школе у којој је радио. Ова установа, која сада ради под окриљем Реформатске цркве, прошла је током минулих деценија кроз лепе, али и тешке године. Био је то тренутак и да Фрањо Колар подвуче једну животну црту, која отвара нове могућности слободније и лежерније. Следе добро заслужени пензионерски дани.

Диплому наставника српскохрватског језика и књижевности, као и историје, стекао 1981. на Високој наставничкој школи у Печују. После трогодишњег рада у Будимпешти и након женидбе, прихватио је позив Лазара Божићара Јешића, некадашњег директора Основне школе у Чанаду и запослио се у тој установи. У чанадској школи је Фрањо Колар свој педагошки радни век отпочео 15. августом

1984. године, а окончао га у јуну ове године.

– Куцнуо је моменат када сам морао да ставим на вагу шта и како даље. Да сумирам лепе и ружне тренутке, јер, руку на срце, и њих је било. У животу сваког човека постоје лепе успомене, али, нажалост, и ружне. Иако и сада постоје ученици због којих је вредно доћи у школу и борити се за њих, припремати се и пренети им знање, ја сам ипак одлучио да се пензионисаћем. Учинио сам то, између осталог и зато што данас живимо у временима када деца у свету интернета долазе до нових сазнања и стичу нове информације. А ја често пута наилазим на потешкоће у појединим сегментима на светској мрежи. Ученици са лакоћом умеју да савладају задатке, док мени то представља потешкоћу. Са друге стране, данашња деца се знатно разликују од оне која су нашу школу похађала пре 20 или

У ПОТРАЗИ ЗА НОВИМ НАСТАВНИКОМ

Одласком у пензију Фрање Колара, поставило се питање ко ће заменити дугогодишњег наставника српског језика у Чанаду. Он верује да ће се судбина наставе српског језика у Основној школи у Чанаду решити позитивно.

– Недавно су вођени разговори са Бетином Барањи, директорком чанадске Основне школе с једне стране и Јулијане Которчевић, руководиоца Српског педагошког и методолошког центра и др Јованке Ластивић, директорке будимпештанског Српског образовног центра „Никола Тесла“, са друге стране. Приликом тих разговора, на којима сам и ја учествовао, обе стране изразиле су спремност да се нађе персонално решење, односно, особа која ће ме од септембра заменити и предавати српски језик у школи и децембра у Чанаду. Искрено се надам да ће се тај проблем решити и да ће настава српског језика и даље тећи у Чанаду.

30 година, и по питању менталитета, али бих пре свега истакао владање – каже наш саговорник.

Да се накрајко враћимо у прошлост, у време Ваше доласка у Чанад.

– Након дипломирања на печујској Високој наставничкој школи, ја сам се најпре нашао у сасвим другим водама. Наиме, запослио сам се у Будимпешти, у Савезу потрошача Пештанске жупаније. Ту сам радио као референт, а потом су ме именовали за главног референта. Међутим, када сам упознао своју супругу, љубав је прекројила све и ја сам одлучио да се настаним у Чанаду. У тамошњој школи нисам предавао само историју и српскохрватски језик, струке из којих сам дипломирао, већ и певање, математику, физкултуру. Заправо све, јер сам често морао замењивати колеге. Наравно, све сам учинио како бих удовољио свим захтевима и пажњу деце скренуо на одређене предмете, које сам у датом тренутку предавао.

Што се тиче наставе тада још српскохрватског језика, сећам се да се то могло захвалити ондашњем директору Лазару Јешићу, који је успео да издејствује код надлежних органа у Макови дозволу за наставу нашег језика. Треба знати да је тада у селу живело око 3000 становника, међутим, тај број се данас знатно смањило. Некада су постојале вероисповедне школе, где су се предавали румунски и српски језик, али су те школе касније укинуте. На срећу, након укидања вероисповедних школа, дато је зелено светло да се ипак предају румунски и српскохрватски. Тада је у Чанаду живело бар 200 српских породица, а исто толико, ако не и више румунских. У тим породицама се још говорили српски и румунски. Наравно, сви они су своју децу уписивали у српску, или румунску школу. Али, њиховим укидањем, родитељи су децу уписивали са минималним знањем матерњег језика у основну школу где се српски више није предавао на нивоу матерњег језика.

Основна школа је имала више власника. Довољно је споменути локалну самоуправу, ја КЛИК, а сада припада Реформатској цркви. Како је то утицало на Ваш рад?

– Наравно, све те промене и нас су погодиле. Једно време били смо испостава Основне школе у Апатфалви, а потом државна образовна установа. Тачно пре десет година доспели смо у јако тешку ситуацију, када је скоро укинута институција. Била су то тешка времена, међутим, у последњем моменту, као спас, јавила се Реформатска црква и ми од тада радимо под њеним окриљем. Морам признати да је Црква учинила све како би мањинско, народносно образовање опстало. Сигуран сам да је у држави мали број таквих школа, образовних установа, где се истовремено и под једним кровом предаје језик двеју народности.

Колико сће ученичких генерација до сада извели на јуш?

– То је готово немогуће тачно рећи. Оно што, међутим, могу рећи, јесте да су Срби увек настојали да своју децу уписују на српски језик, покушавали су да им обезбеде најбоље. То се односило и на даље школовање. Иако су својој деци пружили максималне услове на пољу школовања, ипак, та деца се касније нису враћала у Чанад. Наиме, у селу није било могућности за запошљавање, па су ти млади ишли трбухом за крухом и одлазили тамо где их је чекао посао. Касније, и родитељи су кренули за својом децом. На тај начин, нажалост, смањило се број становништва у селу.

Када сам ја доспео у Чанад, ја сам само у једном разреду имао 36 деце, а сада имамо разреде са минималним бројем ученика. То је сурова чињеница.

На који начин сће настојали да убедите родитеље да своју децу уписују на српски језик?

– У основној школи родитељи морају донети одлуку хоће ли дете дати на румунски или српски језик. Већ у децембру вртићу, у средњој групи, морају се одредити за једну или другу опцију. Није било лако наговорити родитеље. Тешко је било, јер у забавишту већ дуги низ година немамо вапситашицу. И овде сам ја морао да држим занимања на српском језику. Тај недостатак настајао сам некако да решим, међутим, треба искрено признати да су Румуни били у знатно бољој ситуацији, јер су имали стално запослену особу. Када родитељи виђају особу која је стално тамо, онда

и они много лакше доносе решење куда даље.

Кажу да нема незаменљиве особе, али се нама чини да сће ви у овом шренућку у Чанаду незаменљиви.

— Сматрам да ни ја нисам незаменљив. Нажалост, све је теже наћи младе особе, које су спремне да изаберу педагогију као позив. Ту треба да постоји чврсто опредељење, да не кажем да особа треба да буде „надничар нације“. Ја сам некада још имао колеге и колегинице који су радили као „надничари нације и школе“, и тако су отишли у пензију. Ако бих морао да оценим свој посао, онда бих себи дао мало бољу оцену од тројке, међутим, четворку већ не бих заслужио. Самокритичан сам. Наиме, мали је број оне деце за коју сигурно знам да су заволела мој предмет, тачније,

српски језик. Међутим, сама чињеница да се нешто мора и обавезно је учити, изазива контра ефекат, можда и одбојност. Из историје сам имао више успеха. Три моја ученика су одлучила да дипломирају из историје и стекну диплому наставника из тог предмета. Истину за вољу, ниједан више не ради у педагогији, сви су се заповили на радним местима са бољим платама. На пољу српског језика нисам успео да остварим такав резултат. Само једног ученика сам имао, који је своје школовање наставио у Српској гимназији у Будимпешти. Међутим, касније се није одлучио за педагогију и студирање српског језика и књижевности. Данас, када свако јури за парама, педагошка професија више није привлачна. Са друге стране, ни деца више нису као што су некада била.

Забележио: Предраг Мандић

Уметничка јосџавка у Јегри

ИЗЛОЖБА

Четврт века стваралаштва Андреје Јовића

У галерији Тржног центра „Агриа парк“ у Јегри, уприличено је свечано отварање самосталне изложбе познатог графичара и илустратора Андреје Јовића, који живи и ствара у том граду Жупаније Хевеш.

И зложба је приређена поводом четвртвековне илустраторске каријере свестраног уметника из Београда Андреје Јовића. Будући да се он бави и графиком, калиграфијом, штампарском техником, сценографијом, свирањем и другим бројним уметничким изражавањима, поставку је отворила галериста Клара Телеки. Она је позната као љубитељ и мецена уметности у граду и покровитељ је поставке, која је добила назив „ЈОВИЋ“.

„Четрдесетпетогодишњи уметник из Београда, који је рођен у бившој Југославији, у Србији, дипломирао је на Катедри за примењену графику при Факултету примењених уметности Универзитета уметности у Београду (Атеље графике и књига). Од 1997. године, дипломираног графичара првенствено су занимале традиционалне, класичне технике, као што су: бакрописи, илустрације, калигра-

фија, фото дизајн, графичка и штампарска техника, планирање логоа и постера, као и многе друге из широког спектра интересовања свестраног уметника. Од 2003. године био је за-

послен код бројних штампарија, студија за дизајн, рекламних агенција, издавача књига и компанија за производњу филмова“, могло се чути на свечаном отварању изложбе радова Андреје Јовића, који је остао запамћен и по својим уметничким делима у серијама, емитованим на италијанској Телевизији RAI, а учествовао је и у реализацији два холивудска филмска остварења.

Вишестрани уметнички израз Андреје Јовића читава се и на пољу музике. Он свира на неколико инструмената, а није му страно ни певање.

Андреја Јовић је на овај начин дао пресек двадесетпетогодишње илустраторске каријере. Ретроспективна изложба добро показује његов универзални поглед на свет, представља плодове спиритуалног рада уметника који се непрестано развијао и развија своју изражајну технику.

„Ако бисмо морали да одредимо конкретнију референцу Андреје Јови-

ћа, онда можемо рећи да су главне теме његових одабраних радова: фантазија, митологија, езотерија, алхемија, магија“, наглашено је на отварању изложбе.

Уметнику није страно ни трагање за новим облицима уметничког изражавања. Његови графички отисци све већи простор заузимају у компјутерској графици. Уметничка дела Андреје Јовића поседују специфичну артикулацију, где се подједнако могу уочити стваралачки немир и изражајна смелост. Ипак, нема сумње да је на првом месту истраживање сопствене природе и сензибилности, које на крају резултирају стварањем веома квалитетних радова и сведочењем специфичног ликовног вокабулара.

Иначе, Андреја Јовић са својом супругом, такође уметником, скулптором Беатом Рошташ, у Јегри одржава и вишејезичну Креативну радионицу А&В.

П. М.

ПРОЈЕКТИ

Новости из Библиотеке Епархије будимске

Рукописне књиге и у дигиталној форми

На званичну интернет страницу Епархије будимске недавно је постављен целокупни фонд рукописних књига епархијске библиотеке у дигиталном издању. Захваљујући овој акцији, који је помогла Канцеларија за сарадњу са црквама и верским заједницама Републике Србије, истраживачима ће умногоме бити олакшан рад. О овом значајном пројекту разговарали смо са протосинђелом Варнавом Кнежевићем, секретаром Епархије будимске.

Библиотеку Српске православне епархије будимске чине разне библиотечке јединице и збирке. Поред текућег дела библиотеке, ту се налазе, између осталог, и затворени библиотечки фондови, као и личне библиотеке појединих епископа.

Оче Варнава, шћо, у најкраћем, садржи Библиотека православно Епархије будимске?

– Темел Библиотеци Епархије будимске ударио је Георгије Хужвик, који је био службеник Епархије, али и библиотекар, од 1952. године до своје смрти, 1976. године. Библиотека Епархије будимске садржи око 23.000 књига и подељена је на неколико целина, или посебних фондова. Библиотека, дакле, садржи: Библиотеку манастира Грабовац, библиотеку епископа будимског Арсенија Стојковића, библиотеку епископа Георгија Зубковића и Епархијску библиотеку, која

обухвата неколико подцелина. Она се константно попуњава и обогаћује новим насловима. Такође, библиотека је у целини предмет истраживања стручњака из Народне библиотеке Србије и Библиотеке Матице српске.

Ко су најчешћи корисници библиотеке? Да ли шћо могу бити сви грађани?

– Најчешћи корисници библиотеке су људи који се баве научним радом, најчешће из области теологије, али и других друштвених наука, попут историје, права итд.

Библиотека епархије будимске је скоро потпуно обрађена од стране стручњака из Србије и објављени су каталози Епархијске библиотеке, Библиотеке епископа Георгија Зубковића и Арсенија Стојковића. Захваљујући овим каталозима, који су доступни корисницима у Србији, истраживачи проналазе наслове, који су уско везани за њихову област интересовања и

јављају се управи Музеја епархије будимске, која је задужена и за руковођење Библиотеком и Архивом Епархије будимске, те им је, по договору, омогућен приступ. Наравно да корисници могу бити и појединци, али с обзиром да наша Библиотека није јавног типа, које подразумева чланство и приступ у току неког одређеног радног времена, потребно је јавити се са конкретним захтевом и приступ ће свакако бити омогућен.

Образовала нас је вест да је један део библиотеке фонда недавно дигитализован. Колики је шћо био йосао и како је дошло до реализације шћо значајној йодоухвайша?

– Највреднији фонд Библиотеке епархије будимске јесте фонд рукописних књига, који је због своје старине и непроцењивог значаја свакако морао бити дигитализован, како би се од зуба времена сачувало оно највредније што имамо и то у дигиталном формату. Овај фонд броји укупно 161 наслов из различитих временских периода, почев од 13. и 14. века, па до разних дела из 19. века. На званичном сајту Епархије будимске и Епархијског музеја, посетиоцима је доступан садржај по насловима из овог фонда. Дигитализација је урађена пре око 15 година, али је тек ових дана целокупан фонд дигитализованих рукописних књига добио своје место на интернету и доступан је у електронском издању, наша смо поносни. Дигитализација и објављивање електронске библиотеке рукописних књига били су преко потребни, како би се избегло често физичко кориштење ових књига, због осетљивости листова и старине. Пројекат објављивања електронске библиотеке рукописних књига подржала је Канцеларија за сарадњу са црквама и верским заједницама Републике Србије, а све је урађено по благослову нашег владике Лукијана.

Које су највредније рукописне књиге ове библиотеке?

– Целокупан рукописни фонд има непроцењиву вредност и чува се на посебном месту, у новим и прилагођеним просторијама у Сентандреји. Свакако најстарија и најважнија књига јесте Ловрански кодекс, из 13. и 14. века. Ова књига је изложена у оквиру сталне поставке у нашем музеју у Сентандреји. Вредно помена је и Четворојеванђеље из 1551, а затим разне богослужбене књиге из 16. и 17. века.

Да ли ће и остали делови библиотеке фонда дигитализовани?

– Остали делови наше библиотеке за сада не потребују дигитализацију, јер су у питању углавном штампане

Протосинђел Варнава Кнежевић

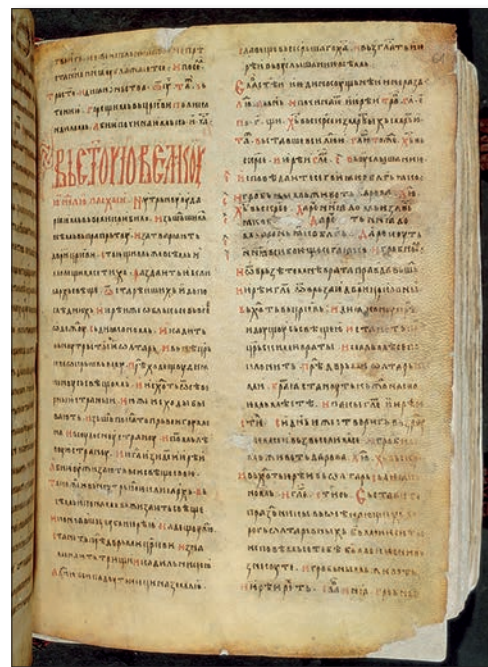
књиге, које су добро очуване и могу бити доступне корисницима на лицу места. Напоменуо бих да је недавно објављен каталог Библиотеке епископа будимског Арсенија Стојковића. Ова библиотека представља једну од српских најзначајнијих црквених библиотека и можда ће се у некој другој будућности размишљати о поставној дигитализацији ових књига. Епархија будимска је одавно извршила дигитализацију и свих матичних књига (матичне књиге крштених, венчаних и умрлих). Овај фонд матичних књига до сада је био на располагању на лични захтев, ради истраживачког рада или прибављања званичних црквених извода о нашим прецима, али ће ускоро у потпуности бити доступан и на нашем сајту, такође уз одређени правилник кориштења. Овом приликом бих замолио читаоце нашег листа, да се о актуелностима, али и о оваквим стварима о којима смо разговарали, информишу преко званичног епархијског и музејског сајта: www.serbdiocese.hu и www.semhu.hu.

К. П.

КАКО ДО ДИГИТАЛНЕ БИБЛИОТЕКЕ?

На наше питање како заинтересовани појединци и организације могу приступити садржајима дигиталне библиотеке, протосинђел Варнава Кнежевић каже:

– Заинтересовани појединци или институције могу приступити овом електронском фонду преко званичних интернет страница Епархије и Музеја, где је, такође, објављен и правилник кориштења библиотеке. Потребно је попунити формулар, који се може пронаћи на овим страницама и у року од неколико дана ће им бити омогућен приступ, тако што ће добити шифру преко које приступају жељеној књизи у дигиталном формату.

Промоција у Сентандреји

ДОКУМЕНТАРИСТИКА

Представљен документарни филм о манастиру Грабовац

Филм отвара појање сентандрејског Мушког хора „Јавор“, да би потом уследили кадрови о Грабовцу и приказ манастира који је и данас једно од главних места окупљања српске заједнице у Мађарској.

„Манастири и монаштво, па и сам Грабовац, је не само прошлост, већ је окренут и према будућности. Дакле, прво, духовну улогу има наш манастир Грабовац, друго, има и националну улогу, зато што је то један од главних националних центара. У Сентандреју се обично долази неким послом, или да људи обиђу владика, али у Грабовац се обавезно иде. То је нека наша лепа традиција. Надамо се да ће тако бити и ове године, а и убудуће“.

Овим речима епископа будимског Лукијана се завршава нови документарни филм о манастиру Грабовац, који је урађен у продукцији Удужења В-МЕДИА. Филм је емитован уочи

Петровдана, 8. јула, на дворишту Музеја Епархије будимске у Сентандреји.

Тридесетосмоминутни филм о нашој древној светињи, манастиру Грабовац, први је у низу филмова који је промовисан у склопу серијала под називом „Бисери Епархије будимске“. Пројекат је отпочео прошле године и има за циљ да се камером забележи и сачува богато културно-историјско благо српског народа у Мађарској. Потписују га историчарка уметности Ксенија Голуб и новинарка Диана Ђурић.

У представљању историје, архитектуре, културе, сликарства, рукописних књига и других важних сегме

ната наше древне светиње, коју су 1587. године основали монаси манастира Драговић у Далмацији, као саговорници учествују: епископ будимски Лукијан, Коста Вуковић, кустос Музеја Епархије будимске, и историчарка уметности Ксенија Голуб.

Овај својеврсни времеплов богате прошлости манастира, аутори филма приводе крају увидом у данашњицу древне светиње. О њој беседе јеромонах Митрофан, духовник манастира, који гледаоце упознаје са свакодневицом манастирске обитељи, коју чине мати Софија и мати Варвара.

Пројекција филма је испраћена бурним аплаузом публике, у чим редовима су се налазили и представници Амбасаде Републике Србије у Будимпешти. Присутној публици се на интересовању и учешћу на представљању

првог бисера „Бисера Епархије будимске“ захвалио Коста Вуковић, кустос Музеја Епархије будимске. Он је подсетио да су дуго размишљали где да се промовише филм о манастиру Грабовац, да би на крају дошли на идеју да се то учини на дворишту музејског комплекса, погодног за одржавање културних приредаба. Тако је за 10. септембар најављена следећа манифестација, под насловом „Отворене цркве“, која ће се остварити у сарадњи са Жупанијским музејем „Ференци“. Том приликом Музеј Епархије будимске ће представити свој експонат године.

Присутној публици обратила се и једна од ауторки филма, Диана Ђурић, која је нагласила: „Филм о манастиру Грабовац сведочи о богатој

српској културно-историјској бащини на простору данашње Мађарске. Хвала преосвећеном епископу будимском Лукијану, који је благословио овај пројекат. Њиме је, заправо, почела серија програма које ћемо радити у сарадњи са Епархијом будимском и нашим Музејем, а бавиће се темама везаним за културно-историјско наслеђе Срба у Мађарској.“

У остваривању филма о манастиру Грабовац, као стручни консултант, учествовао је и протосинђел Варнава Кнежевић, секретар Епархије будимске, који је истакао:

„Драго ми је због снимања филма о манастиру Грабовац, који је заиста један од темеља наше историје и духовности на овим просторима у Мађарској. Ово је први овакав филм, међутим, ми се надамо да ће следити нови и све бољи филмови. Материјала, као што се зна, у нашој Епархији има много, тако да се надамо да ће оваквих пројеката бити још у будућности“.

Његове речи потврдила је и Диана Ђурић, која нам је открила да је већ у току снимање филма о манастиру у Српском Ковину. Потом ће уследити филмско бележење светогеографског храма у Будимпешти.

„Ми ћемо и даље ходати путевима православаља у Мађарској. Имамо четрдесет наших предивних храмова. Посла има. Осим манастира, цркава, бисере чине и људи који долазе у светиње, поручила је Диана Ђурић, један од аутора серијала „Бисери Епархије будимске“.

На крају извештаја додајмо и то да је пројекат реализован благословом епископа будимског Лукијана, и уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије, заступника српске заједнице у Парламенту Мађарске Љубомира Алексова, српских самоуправа 13. 5. и 1. кварта, као и Удружења уметника „КРУГ“.

П. М.

ИСКУСТВО КСЕНИЈЕ ГОЛУБ

Историчар уметности Ксенија Голуб, коаутор филма о манастиру Грабовац, из објективних разлога није могла да присуствује промоцији филмског остварења, али је у писаној форми поделила своја искуства везана за снимање филма:

„Као историчар уметности од 2011. године се бавим изучавањем и истраживањем манастира Грабовац. Њиме се бавим и данас, а у том раду ми се придружио и супруг, фотограф Иван Јакшић. Урадили смо детаљну документацију и опис целог зидног сликарства манастира Грабовац. Касније, на иницијативу Српског института при Самоуправи Срба у Мађарској, урадили смо целокупно документовање ентеријера цркве. Наравно, како су се послови одвијали, тако смо дошли до идеје да би ваљало написати једну комплетну монографију о манастиру, која ће, обогатена предивним фотграфијама, осветлити величину и значај светиње из аспекта историје уметности. Године 2018. предала сам рукопис, који се базирао, између осталог, и на поновном истраживању и анализи 'Грабовачког летописа'. Било ми је задовољство радити на сценарију филма, садржају, стручном приказу историје и историје уметности наше светиње. Посебну драгоценост остварења представљају излагања епископа будимског Лукијана и кустоса Музеја Епархије будимске Косте Вуковића. Њиховим беседама добили смо потпунију слику, не само из уметничког аспекта, него и верског. Заправо, могли смо представити посебан значај и истакнуто место манастира Грабовац у духовно-верском животу Срба у Мађарској. Сматрам да смо помоћу овог филма, који траје мало више од пола сата, а у који није било лако „упаковати“ све што је везано за богату историју манастира Грабовац, успели да представимо многостраност наше древне светиње и дубоку духовност Грабовца, која нам толико много значи. Заиста сам срећна и почашћена што сам била учесник овог лепог пројекта!“

БАШТИНА

Радови у манастиру Студеница

Фрескама из доба Немањића
враћен првобитни изглед

У манастиру Студеница се овога лета вредно ради. Труд реставратора који већ петнаест година враћају стари сјај фрескама из XIII и XVI века у Богородичиној цркви, сада је видљив, па се после дугог низа година, коначно може стећи слика о лепоти првобитног изгледа фресака из немањићког доба.

„Интензивно се ради последњих 15 година, а планирано је да за 4 године буде завршено све у Богородичиној цркви. После дугог низа година коначно се виде резултати радова. Сада уместо белих флека које су постојале на фрескама можемо да сагледамо њихову првобитну лепоту. По први пут у задњих неколико година целине које смо реставрирали повезујемо у једну која даје приближан утисак онога што је некада било”, каже ауторка пројекта и саветник у Републичком Заводу за заштиту споменика културе, Стојанка Самарџић.

Она подсјећа да је овај оригинални фрескопис из 1209. године пронађен током радова на поткуполном простору цркве 1953. године када је откривен најзначајнији сегмент тог сликарства – ктиторски натпис исписан златним словима који говори о времену када је осликана црква, тачан датум и име ктитора. Сматра се да је текст осмислио Свети Сава, а управо је у манастиру Студеница по први пут коришћена ћирилица уместо дотадашњег грчког писма.

Екипа Танјуга се захваљујући на-

шим домаћинима попела на скеле испод самог свода цркве где је откривен фрескопис што је тада представљало велику сензацију и радост за истраживаче, јер је реч о највишем домету византијске уметности.

Међу најпознатијим фрескама тог периода су Распеће Исуса Христа тзв. Плаво распеће, најважнији део јединствено остварене уметничке целине у Богородичиној цркви и Успење Пресвете Богородице које су сада реставриране и пред очима посетилаца манастира Студеница.

Самарџић истиче како су управо у току конзерваторско реставраторски радови на фресци Успења Богородице, јер је било тешко оштећена. Ти радови су били најзахтевнији, јер су 1863. године преко оригиналног фрескописа, који је био оштећен, тадашњи мајстори осликавали нови и при томе користили чекић како би се малтер који је отпао залепио.

Тај слој фресака из XIX века је уклоњен, а било је потребан велики труд да се сва та оштећења колико је могуће „излече”, али и да се сачувају и накнадни слојеви који су нанети,

због даљих истраживања, јер како каже Стојанка Самарџић у Студеници уз реставраторски, траје и истраживачки рад.

„Манастир Студеница тешко је страдао током историје, делио је судбину српске државе. Мајка свих цркава увек је била на удару, али је увек и обнављана. Обнављали су је монаси и народ”, каже наша саговорница.

Она скреће пажњу да посао на реставрацији и конзервацији траје непрекидно, под будним оком Завода за заштиту споменика и да захтева значајна средства, а група реставратора, међу којима један број учествује у овом пројекту од почетка обнове фрескописа, скреће пажњу да је за овај посао потребно знање, стрпљење, издржљивост и наравно љубав”.

„У нашој екипи раде искључиво конзерватори и реставратори и сликари реставратори. Долазе нам и студенти које полако уводимо у посао”, каже руководиоца конзерваторско-реставраторских послова у манастиру Студеница Гордана Јаковљев и наглашава да се број реставратора у екипи креће од десет до двадесет, а да их је у овом моменту петнаест.

Један од њих је и сликар реставратор Лука Дедић који ради на овом пројекту од самог почетка.

„Радови константно напредују, али је потребно стално одржавати фреске” објашњава Дедић, накратко прекидајући рад на ретуширању једног дела фреске, односно како објашња-

ва, тонирању оштећења које ће омогућити да се слика сагледа у целини колико је то могуће.

Зато каже „доброг конзерватора и реставратора, поред знања одликује стрпљење и издржљивост, а пре свега љубав према позиву”.

Али како овај посао има своје награде, он има и своја искушења, а за Дедића је то одвојеност од породице, јер сваке године по 6 месеци проводи у манастиру.

За Весну Чанак, сликара конзерватора реставратора велика је привилегија, како каже, радити у манастиру Студеница, у објекту од високог значаја који је увршћен на листу УНЕСКО.

„Сви се трудимо да достигнемо ниво мајстора који су осликавали манастир, али је данас остало мало људи који се баве фреско сликарством. Најпоноснија сам што смо вратили првобитни изглед композицији Успења Богородице”, каже она.

Њена колегиница Софија Ракечић је на предлог професорке дошла као студент у Студеницу и ту је већ десето лето.

„На факултету смо имали доста и теоријског и практичног рада, али овде све то применимо. Ја сам завршила и мастер студије у Италији, али ћу овде долазити сваке године, док год се радови не заврше. Овај посао носи велику одговорност, али доноси и задовољство”, објашњава она.

Д. А.

Манастир често остајао без куполе

Манастир Студеница је градитељско уметнички врхунац у свом времену изграђен у периоду од 1183. и 1196. године и посвећен је Ваведу Пресвете Богородице. Стефан Немања градио је манастир као место за свој вечни починак и подигнута као Немањин маузолеј, Богородичина црква постала је маузолеј и његових наследника. Загробна задужбина Стефана Немање много пута је страдала кроз векове од непријатеља и често је остајала без куполе. Некада и по више од 100 година у континуитету. Временске прилике учиниле су да оригинално и монументално фрескосликарство буде тешко оштећено, па је из не зле намере и крајњих побуда одлучено да 1863. године преко оригиналног фрескописа буде урађен нови и модернији. Да би се уопште у то време нанео нови слој живописа, мајстори су морали да користе зидарску технику, пиковања како би се малтер залепио и оштетили су првобитни фрескопис. Цео наос био је прекривен барокним фрескама и то је тако трајало све до 1951. године када су се стручњаци Републичког Завода за заштиту споменика културе упустили у свој први подухват, реконструкцију Богородичине цркве.

Лейња окуиљања на јују Мађарске

ТРАДИЦИЈА

Фолклорни и музички кампови у Сегедину и Мохачу

Балкански фолклорни табор у Сегедину

У организацији Савеза народности у Сегедину, у том граду је и овога лета одржан „Балкански фолклорни табор“. „Пет дана у знаку балканских игара у Сегедину“, гласио је позив организатора љубитељима фолклора балканских народа, а манифестација је обухватила бугарске, грчке, трачанске и српске.

Презентација богатства фолклора балканских народа одвијала се у Дому културе „Шандор Балаинт“. Организатори су и ове године сматрали важним да у петодневни програм уврсте презентацију и подучавање српских народних игара и песама. Тај задатак поверили су Кристифору Бр-

цану, председнику и уметничком руководиоцу КУД-а „Банат“ у Десци, који је већ првог дана петодневног табора, 19. јула, имао ту част да отвори камп увежбавањем српских игара.

Том приликом он је, уз музичку пратњу брата, хармоникаша Стојана Брцана, полазницима кампа пажњу скренуо на игре из Мачве, Шумадије и Владичиног Хана. Занимања су одржавана током преподнева и поподнева, а полазници су имали прилику да уче и српске песме, као и да послушају излагање др Адама Балого о историјату и култури балканских народа.

Вечерњи сати такозваног „Српског дана“ протекли су уз коло и српску

Камп хармоникаша у Мохачу

плесачницу. Музичку пратњу играчи-ма обезбедио је Оркестар „Банат“. Последњег дана кампа низале су се фолклорне групе, које су извеле шаролик програм, међу којима је био и КУД „Банат“ из Деске.

У организацији Крунослава Киће Агатића, познатог хармоникаша и шефа Оркестра „Зора“ из Тукуље, у Шокачкој кући у Мохачу је одржан Камп хармоникаша.

Осам полазника се одазвало позиву врсног хармоникаша из Тукуље са циљем да продубе своје знање из области хармонике. Један полазник допутовао је чак из Лондона. Агатић је свакоме посветио посебну пажњу и својим саветима и унапред припремљеним наставним градивом умногоме помагао рад хармоникаша. Шокачка кућа, као локација, апсолутно је испунила све захтеве за несметани рад. Свако је имао посебну простори-

ју у којој је мирно могао да свира. Свирао се без престанка, вежбало и учили.

Било је времена и за дружење. Кампери су 19. јула боравили у Баји, где су у Регионалном центру бачванских Срба били угошћени од стране чланова месне српске самоуправе. Била је приређена укусна закуска, уз музику и песму.

Весело је било и приликом свечаног затварања табора. Учесници кампа су своје музичко умеће представили јавно, на Тргу Деак у Мохачу. Одмах након њих уследио је и концерт Оркестра „Зора“, а потом и јужнословенска плесачница.

Једнонедељни камп хармоникаша у Мохачу био је веома користан и успешан, па учесници овогодишњег табора жељно очекују следећи камп, када ће моћи да продубе своје музичко знање.

П. М.

19. августа 1878. – После жестоких уличних борби, аустро-угарске трупе ушле су у Сарајево и успоставиле своју управу. Аустро-угарска монархија започела је своју власт над Босном и Херцеговином запоседањем земље 1878. године. Следеће четири године земљом је управљала војна управа, да би 1882. била замењена цивилном влашћу. Године 1908. Аустро-угарска је одлучила да припоји БиХ, изазвавши тзв. анекси-

ону кризу, која је довела до сукоба двају блокова: Немачко-аустро-угарског и Руско-српског. Сарајевски атентат 1914. био је формални повод за почетак Првог светског рата. Бојиште између Аустро-угарске и Србије протезало се источном Босном и долином Дрине. Приликом распада Аустро-угарске, у новембру 1918, БиХ приступа Краљевини СХС.

20. августа 1854. – Пуштена је у рад прва железничка пруга на територији Србије. Повезивала је Белу Цркву са данашњим румунским делом Баната.

20. августа 1872. – Престао је да излази српски лист „Даница“, најзначајнији књижевни часопис српског романтизма, који је од фебруара 1860. три пута месечно штампан у Новом Саду. „Даница“ је окупљала младе српске песнике романтичаре, Јакова Игњатовића, Ђуру Јакшића, Јована Јовановића Змаја, Лазу Костића.

20. августа 1884. – После четири године градње, свечано је отворена зграда Београдске железничке станице.

21. августа 1898. – Рођен је књижевник Душан Матић један од најзначајнијих српских надреалистичких песника. Био је и преводилац, писац и универзитетски професор. Један

је од тринаест оснивача београдске групе надреалиста, песник са интелектуалним и филозофским тежњама. Радио је као професор гимназије пре рата и професор Академије за позориште, филм и телевизију Београд после рата. Кратко време, одмах после рата, радио је у редакцији издавачког предузећа „Просвета“.

22. августа 1854. – Рођен је Милан Обреновић, српски кнез (1872-82) и краљ (1882-89). За време његове владавине Србија је стекла међународно признање (на Берлинском конгресу 1878). Будући српски краљ је био син Милоша Обреновића, сина Јеврема Обреновића (рођеног брата кнеза Милоша) и Елене Марије Катарци. Милан је имао тешко детињство у Молдавији, па је његов старатељ постао кнез Михаило Обреновић. После убиства кнеза Михаила, млади Милан је изабран за његовог наследника.

22. августа 1859. – Због ратних неуспеха, финансијског слома и полицијског насиља у свим крајевима Хабсбуршке монархије, цар Франц Јозеф сменио је свемоћног министра унутрашњих послова Александра Баха.

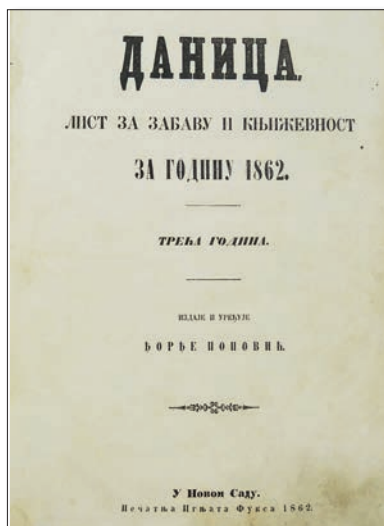
24. августа 1541. – Султан Сулејман Други освојио је Будим и анектирао

ВРЕМЕПЛОВ

Мађарску, која је до 1686. била турска провинција Будимски пашалук. Турска је запосела централне и јужне делове Угарске, док су северни и западни део заувек остали ван турских територија и од тада су укључени у склоп Хабзбуршких земаља.

24. августа 1939. – Објављен је споразум југословенског председника владе (Министарског савета) Драгише Цветковића и вође Хрватске селачке странке Владимира Мачека, Уредба о установљењу Бановине Хрватске. У њен састав ушле су Савска и Приморска бановина и срезови Дубровник, Шид, Илок, Брчко, Градацац, Дервента, Травник и Фојница. Већи део тих територија (осим у Срему) никада раније нису били саставни део Хрватске, ни Дубровник. Споразум Цветковић-Мачек краљевска југословенска влада била је приморана да прихвати због огромног притиска од стране Велике Британије.

24. августа 1914. – Завршена је Церска битка у којој је српска војска под командом Степе Степановића потукла аустроугарску и однела прву савезничку победу у Првом светском рату.

Лист „Даница“, најзначајнији књижевни часопис српског романтизма, престао је да излази 20. августа 1872.

ДУХОВНОСТ

Празновања у Калазу и Чобанцу

Свечано прослављене
храмовна и заветна слава

Српска заједница у Калазу свечано је прославила своју храмовну славу Светог архангела Гаврила, који је заштитник њихове цркве од 1752. године, када је сазидана. Неколико дана касније, киша је спречила окупљање верника на Бунарчићу, крај Чобанца, па је отац Љубисав Милисавић, верницима из више насеља са севера Мађарске, литургију поводом заветне славе, Светог Илије, служио у месном Храму Светог Архангела Гаврила.

Калаз

Калаз

Традиционални перкелт Золтана Планка сервиран је у Дому народно-

породици Зорке Шошић, која се прихватила кумства за следећу годину.

Чобанац

Свечану јутарњу литургију у Калазу, поводом храмовне славе, служили су свештеници Епархије будимске, протосинђел Варнава Кнежевић, који је и секретар Епархије будимске, протојереј Зоран Остојић, – архијерејски намесник будимски, протојереј Радован Савић – ловрански парох, протојереј Павле Каплан – парох у Бати, јереј Љубисав Милисавић – парох у Помазу и месни парох, протонамесник Зоран Живић, уз појање чланова мушког хора „Јавор“ и ђакон Стафана Милисавића. Славску беседу је одржао отац Зоран Остојић.

Празнично вечерње служио је епископ будимски Лукијан, који је благословио славске дарове и пререзао колач који су припремили овогодишњи кумови, чланове месне Српске самоуправе. Парче славског колача и кумство за следећу годину преузела је породица Катице Мирковић.

Отац Зоран Живић је поздравио госте и кумове и истакао значај крсних храмовних слава, празника породице, где се сваке године неко од парохијана пријави да он буде тај, који ће у уме

целе парохије да принесе дарове Богу, захвалност за целу годину, која је прошла и која долази. Под шатором је постављена празнична трпеза где су свечари уживали у музици суботичког тамбурашког оркестра „Амајлија“, као и у укусном послужењу.

Иако је био радни дан и велика врућина, на слави се окупио велики број верника, како мештана, тако и гостју. Катица Мирковић, председница калашке Српске самоуправе, која је била домаћин и кумовала, била је задовољна атмосфером, иако је очекивала још већи број гостију.

„У цркви постоји обичај да се о новој години сумира како је прошла претходна година. Посматра се статистика, колико је било рођених, колико је било венчања и крштења. У време храмовне славе имамо обичај да погледамо шта се све догодило од прошле славе и шта све треба да урадимо до наредне. То је све било поменуто на светој литургији. Присетио сам се свих оних који су помогли да крене обнова цркве, Српске самоуправе из Будаерша, будимпештанске Српске самоуправе 5. кварта. Они су били први који су пружили руку, а после је дошла државна дотација. Завршено је пресецање цркве, на зид је враћен камен, можемо да будемо задовољни. Предстоји нам обнова столарије од средстава која смо добили од Владе Србије, преко Управе за сарадњу са црквама. На реду је и обнова фасаде, крова и торња“, изјавио је за наш лист отац Зоран Живић.

Срби у Чобанцу прославили су празник и своју заветну славу – Светог Пророка Илију. Отац Љубисав Милисавић, администратор парохије у Чобанцу, верницима из више насеља са севера Мађарске, литургију је служио у месном Храму Светог Архангела Гаврила.

сти „Евгеније Думча“, а госте су том приликом забављали Кунослав Агатић Кића на хармоници и Кристијан Родек на тамбурици. Празнично вечерње служили су: протојереј Зоран Остојић,

Протојереј Зоран Остојић одржао је славску беседу о значају живљења хришћанским животом. Отац Љубисав Милисавић се обратио кумовима и присутним верницима, честитавши

Чобанац

архијерејски намесник будимски и архијакон Инокентије Лукин, а протосинђел Варнава Кнежевић благосиљао је славске дарове, које су приредили кумови, породица Ненада Ненадовића, супруга Ангелина (рођ. Новаковић) и деца Јаков и Екатерина. Они су предали део славског колача

им славу. Прослава је настављена у Дому, у добром расположењу, уз музику и ђевапе.

Прославу Илиндана организовала је и финансирала Српска самоуправа у Чобанцу, на челу са председницом Жужом Башић.

К. П.

Калаз

Чобанац

Љубав је темељ свих врлина

Традиционална прослава Светог Илије у VIII кварту Будимпеште, ове године је одржана у суботу, 13. августа. На Илијином бунару окупили су се бројни наши сународници и њихови пријатељи, како би молитвеном речју, али и музиком, песмом и игром, наставили обичај предака.

Илиндан су у Будимпешти сваке године славили Срби који су дошли у ове крајеве са патријархом Арсенијем III Чарнојеви-

ћем, а такође и они пештански Срби који су још од пре Велике сеобе живели на подручју данашње мађарске престонице. Редовно су излазили на извор, на дан Светог пророка Илије, да освештају бунар.

Богослужење, освећење кољива и воде обавио је пештански парох, протојереј Зоран Остојић, који је одржао и пригодну беседу, рекавши:

„Светог Илију славио пре свега зато што је он својим животом прославио име Господње. Он је својом љубављу побеђивао сваку страст, јер је љубав та која побеђује сваку страст и одгони од човека свако искушење. Љубав је темељ свих врлина. Уздајмо се у милост Божију, у помоћ Божију, да господ Бог да, да се још пуно година срећемо на овом месту, заједно са свим члановима Српске самоуправе VIII кварта, којима желим да се захвалим на њиховом прегалаштву и труду.“

Након њега, присутнима се обратио и Митар Мирко Кркљевић, председник Српске самоуправе VIII кварта, која је традиционално организатор ове светковине:

„У првом реду бих желео да захвалим оцу Зорану на свечаној молитви. На данашњи дан обележавамо тридесетједногodiшњицу од како се Срби, после једне дуже паузе, сваке године, поново окупљају на овом светом месту. За Српску самоуправу VIII кварта ово је веома важан дан. Пре три године славили смо у условима пандемије вируса корона, а ове године уз буктање рата у суседној држави. Иде криза за кризом, живимо у време великих промена, у време када ни најосновније ствари више нису сигурне и када постављамо питања: ко смо ми, које су наше вредности? Уз све наше празнике када смо заједно, људи који се воле, који прослављају и радују се једни другима, представљају заједништво и Божију радост. Основне вредности су породица и наша шира породица, а то је српска заједница, са нашем децом, бакама и декама. Ако останемо заједно, онда ћемо се и одржати!“

Затим је гостима пожелео добру забаву уз учеснике богатог културног програма. Вокална интерпретаторка Лена Ембер, Растко Гергев на хармоници и Тибор Ембер на тарабуки, извели су неколико народних песама: „Још не свиће рујна зора“, „Сејдефу мајка буђаше“, „Српкиња је мене мајка родила“, „Иванова корита“, „Пукни зоро“ и „Циганине свирај, свирај“.

Фолклорашаи КУД-а „Табан“ из Будимпеште одиграли су сплет игара из околине Ниша, а оркестар „Село“ из Ловре, са вокалним извођачем Николом Скорићем, забављао је госте уз популарну народну музику. Прослава је настављена и трајала је до вечерњих сати, уз пригодну послужење, разговор и дружење, а многи су се ухватили у коло уз свирку ловранског оркестра.

(Галерију фотографија погледајте на нашем интернет порталу и Фејсбук профилу)

К. П.

Срдечно Вас позивамо на ЦРКВЕНУ СЛАВУ ПРЕОБРАЖЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

која ће се одржати
19. августа 2022. године

ПРОГРАМ

18. августа - у 18.00 часова – Празнично вечерње. Након богослужења следи промоција новог броја серијала „Дешчанске свеске“ – „Летњи празници и обичаји Срба у Десци“ аутора Боровија Руса.

19. августа
у 10.00 часова - Св. Литургија, освећење грождја и литија. Свету Литургију прати Хор „Свети Серафим Саровски“.

у 16.00 часова - Вечерње са резањем славског колача и благосиљањем кољива. Свечани славски обред ће се обавити у светом храму након вечерњег богослужења.

у 17.00 часова - Послужење за све присутне на дворишту Српског културног, образовног и духовног центра „Свети Сава“. Следи културно-уметнички програм Културно-уметничког друштва „Банат“ из Деске и Хора „Свети Серафим Саровски“. За добро расположење побринуће се Оркестар „Вожд“ из Лознице.

Срдечно Вас очекујемо!

Срдечно вас позивамо на црквену славу УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

У Српском Ковину, 28. августа 2022.

9.00 часова - Света литургија, коју прати Српски хор „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина
11.00 часова - фолклорни програм КУД-а „Табан“, игранка и славски пријем

Организајтор:
Српска Самоуправа Српски Ковин
Покровиоци:
Уред премијера и Фондација „Бетлен Габор“

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✦ Издавач: Српско културно и медијско предузеће (ДОО-Кфп) ✦ За издавача: Зорица Јурковић Ембер ✦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ✦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ✦ Фоторепортер: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ✦ Web: www.snnovine.com ✦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ✦ За штампању: Szedéstűkőr Bt.: Ференц Ибош ✦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✦ HU ISSN 2061-0238

ЕДУКАЦИЈА

Млади ближи хришћанској вери

Веронаучни камп у знаку теологије иконе

У Харкању је одржан јубиларни 30. Веронаучни камп Епархије будимске, уз подршку Самоуправе Срба у Харкању, док је завршни дан табора уприличен у манастиру Грабовац.

Ове године је на Веронаучном кампу било присутно тридесет двоје учесника, а међу њима и доста нових полазника и мале деце. Број заинтересованих био је знатно већи од капацитета који је један од познатих угоститељских објеката у Харкању пружао, па су руководиоци табора, предвођени протонамесником Далибором Миленковићем, директором кампа, били приморани да повуку границу броја учесника.

Пре тридесет година, када је одржан први Веронаучни камп у Српском Ковину, био је присутан скромнији број деце. Ова веома племенита иницијатива, која је за време архијерејског службовања епископа будимског Данила потекла од учитељице Данице Хајџан, Љубомира Алексова и о. Мирослава Мартића (којима се у раду придружила и учитељица Софија Иванов), данас убира своје плодове. Веронаучни камп је током свог тродеценијског постојања боравио у Сремским Карловцима (Србија), Режевићима (Црна Гора), Стоном Београду, Јегри, Печују, Сегедину, Баји, Пантелији, Ђуру, Бати, Будимпешти, Шиклошу, Вашархељу, а у последње време се одржава у Харкању. Постао је место где наша деца налазе на чврсте темеље светосавског српског православља и где им

се указује прилика да знање из православне веронауке продубе.

Учесници кампа су и овога пута имали прилику да употпуне своје представе о основама православља, темеље чувања и неговања светосавске вере, српске културе и традиције. У центру пажње била је теологија иконе.

У Харкању не постоји српски православни храм, па су полазници кампа сваког дана, сем једног, били превожени у Шиклош, у српски православни храм посвећен Светом великомученику Димитрију, где су марљиво учествовали на богослужењима. Деца су могла да удахну верско учење и верску културу не само приликом богослужења, већ и током поподневних занимања.

О садржају табора бригу су водили свештеници: протојереј Зоран Остојић, парох будимпештански, протонамесник Далибор Миленковић, парох сегедински и шеф кампа, који је приликом завршнице табора, на црквено-народном сабору у манастиру Грабовац, унапређен у чин протојереја, као и протонамесник Зоран Живић, парох калашки. Свештеницима су помагале учитељице-васпитачи: Јелена Вукајловић Краус, Јасмина Латас, Љубинка Георгијевић и Валентина Нађ.

Према вешто конципираном програму, који су израдили одговорни

руководиоци табора, кампери су имали часове веронауке, часове појања и часове ручног рада. Осликали су заиста лепе иконе, а организовани су и квизови, учења родољубивих песама, часови историје, културе и сл. Поподне је увек било резервисано за дружења, спортске активности и купање у базену угоститељског објекта. Организован је и излет у Дравасаболч, где су деца имала прилику да бродаре.

Кампери су 14. јула, на дан црквеног празника, обележавања Светих мученика Козме и Дамјана, Св. Врачева, имали и несвакидашњег госта. Посетио их је епископ будимски Лукијан. Преосвећени владика је том приликом у шиклошком српском православном храму служио свету архијерејску литургију, у склопу које је прочитана молитва за кишу, пошто у многим крајевима света влада велика суша и несташица хране.

На крају Свете архијерејске литургије топле поздравне речи у име свих житеља Веронаучког кампа упутио је поротонамесник Далибор Миленковић.

Поводом тридесете годишњице постојања Веронаучног кампа Епархије будимске, деца, предвођена својим вероучитељима, преосвећеног епископа Лукијана даривала су предивним дикиријем и трикиријем (двосвећњаком и тросвећњаком, који се употребљавају приликом архијерејских богослужења), као и плакетом и грбом Епархије будимске са натписом поводом 30. годишњице постојања кампа.

Епископ Лукијан се захвалио на предивним даровима и нагласио да

је Веронаучни камп институција која је мудро основана у време владике Данила.

„Увек смо бирали где има наша нека стара светиња, како бисмо повезали историју и садашњост, са вама, који сте овде – деца, будућност. Постоји континуитет, наша прошлост, садашњост и будућност. Када вас видим овако, онда верујем и у будућност“, истакао је владика Лукијан.

Света архијерејска литургија приведена је крају дељењем нафоре и заједничким фотографисањем учесника јубиларног табора са владиком. Последњи, суботњи дан протекло је у знаку свечаног литургијског сабрања, исповести и причести полазника Веронаучког кампа. Деца су од самог почетка, до краја богослужења, активно учествовала у молитви и литургијском обреду.

Камп је и ове године био успешан, не само зато што је деци преко разних занимања и програма пружио нова сазнања о светосавској српској православној вери, већ и зато што је главни циљ традиционалне манифестације био да млади заједнички осећају силу богослужбеног и молитвеног живота, вежбају свој матерњи језик, одморе се, друже и забављају.

Руководство Веронаучног кампа се свима који су подржали његов рад захвалило и у писаној форми, захвалницама, плакетима и осликаним иконама, радовима полазника. Реализацију табора омогућила је Епархија будимска, који су материјално подржали и Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“, као и поједине српске самоуправе у Мађарској.

П. М.

